Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

Эҥсиэли

Нам улууһун хаһыата

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

1996, 2005, 2009 сылларга республика басты хаһыата

2010 с. От ыйын 7 күнэ Сэрэдэ №77 (10367)

PDF Compressor Free Version

Улуустааҕы ИДьО нач. В.И. Николаев иһитиннэрбитинэн Нам балыыһатыттан үтүөрэн тахсыбыт гр. Лукин дьиэтигэр кэлбэтэҕэр, Түбэҕэ уонна Граф Биэрэгэр икки киһи туох бириинэттэн өлбүттэрин быһаарыыга бэрэбиэркэ ыытылларын уо.д.а. быһылааннар буолуталаабыттарын иһитиннэрдэ.

* * *

Баһаарынай сулууспа нач. И.В. Колпашников Аппааныга хаптаһын сарайдар умайбыт биричиинэлэрин быһаарыыга уонна чааһынай тутуулаах ыалларынан сэрэтэр үлэлэр бара туралларын иһитиннэрдэ.

* * *

ОДьКХ нач. эбээһинэһин толороччу Н.А. Самсонов Нам сэл. хоту өттүгэр уу бэриллэ турарын, соҕуруу өттүгэр боруобалаан бэриллибитин кэпсээтэ. Улуус баһылыга уу ситимин сэрэдээҕэ дылы чөл түһэрэргэ, Туллуктааҕы уу ылар сири олбуордааһыны 10.07.2010 с. дылы ситэрэргэ сорудахтаата.

* * *

«Намавтодор» АО нач. А.С. Федоровка суолу көннөрүү үлэлэри хаачыстыбалаахтык ыыттарарыгар, Сиэникийдиир суолу бу нэдиэлэҕэ тиһэҕэр тиэрдэригэр эбээһинэстээтэ.

* * *

Халаан содулун туоратыыга көмөҕө сыһыарыллан «АЛРОСА» АК Хатыҥ Арыы нэһилиэгин Граф Биэрэгэр, ленскэйдэр Партизан нэһилиэгэр тутууну ыытыыга бэлэмнэнии үлэлэри ыыта сылдьаллар. II Хомустаахха оҕо саадын, Үөдэйгэ балыыһа дьиэлэрин тутуу саҕаламмыт. Ууттан эмсэҕэлээбит нэһилиэктэргэ 30-ча олорор дьиэ тутуллара былааннанар.

* * *

Улуус дьаһалтата «Ньурба-АЛРОСА»-ны кытта И.Е. Винокуров аатынан музейы тутууга дуогабар түһэрсибиттэр. Ленскэй улуус Үөдэй нэһилиэгэр 2 мөл. тахса солкуобайдаах, нерюнгрилар 1,5 мөл. солк. суумалаах гуманитарнай көмөҥү оҥорбуттар.

* * *

Ааспыт нэдиэлэҕэ Таатта улууһугар ыытыллыбыт республиканскай «Өбүгэ оонньуутугар» биһиги кэскиллээх спортсмеммыт, күүстээх бөҕөспүт Алексей Кутуков кыттан бастакы миэстэни ылан, Намын аатын ааттатта.

* * *

«Түбэ» КП салайааччыта Г.Д. Дьяконов улуус интэриэһин санаабакка «Росрыболовство» диэн Ленскэй территориальнай управлениеҕа үҥсүү түһэрэн, быйыл Үрүҥ Күөлгэ өрүс балыгын ыытыы саҕаланыахтааҕын туорайдаата диэн улуус баһылыга А.И. Ильин хом санаатын биллэрдэ.

* * *

Улуус ветераннарын Улуу Кыайыы 65 сылыгар аналлаах юбилейнай ыһыахтара олус тэрээһиннээхтик, сэргэхтик ыһыллыбыт. Онно бэлэмнэниинэн сибээстээн улуус дьаһалтатын көмөтүнэн элбэх саҥа тутуулар тутуллубуттар.

Бэлиэтэннэ
И. ИВАНОВ

Дьиэ кэргэн уонна дьоҕус бизнес

БЭЙЭ ДЬАРЫГЫН САЙЫННАРЫЫНЫ - БОЛҔОМТО КИИНИГЭР

Надежда Пантелеймоновна бэрт эрчимнээх, элэккэй майгылаах. Афанасий Васильевич киэ көҕүстээх, холку майгылаах. Кинилэр санааларынан сөбүлэһэн, өйөһөн-өйдөһөн бииргэ олорбуттара быйыл 22 сылыгар барда. 6 оҕолоох улахан дьиэ кэргэн аатын ылан Үөдэйгэ убаастабылга сылдьаллар. Оҕолор улаатан ким дьаныардаах үлэһит, ким армия кэккэтигэр сулуспалыы, ким устудьуон үрдүк аатын ылан дьоннорун үөрүүлэрин үксэтэлэр. Икки кыралара оскуолаҕа үрдүкү кылааска үөрэнэллэр.

Аҕалара Афанасий Благовещенскай куоракка атах та аһын о орор техникум а үөрэниэҕиттэн дойдутун дьонугар унтуу, этэрбэс улларан абырыыр. Онтон ыал ийэтэ саа аһын тухары нэһилиэккэ ыанньыксытынан үлэлээбитэ. 2009 сылтан бочуоттаах сынньала а олорор, кэргэнигэр көмөлөһөр. Тыа ыалын сиэринэн хаһаайыстыбаларыгар уон төбө сүөһүттэн үһэ ыанар ынах. Үүтү туттарбакка бэйэлэрэ астаналлар. Кыһыннары, сайыннары оттоохун буоллун, тутуу буоллун барытын кыһыл илиилэринэн үлэлииллэр. Күһүн сииргэ 1 сибиинньэ, 10 куурусса туталлар. Оҕурсу, помидор, хортуопуй олордон кыһы ы астарын хааналлар. Айылҕаҕа сылдьан сир аһын хото үргүүллэр.

Омос көрдөххө, тыа орто ыалын курдук туох да уратыта суох. Булбуттарын оҕолоругар, аска-та аска ыыталлар. Сиэрдэах олоҕу олорор туһуттан оҕолорун үлэни таптыырга, сыаналыырга иитэллэр.

Прокопьевтар биир ураты дьарыктарын дьон-сэргэ биһириэ, интэриэһиргиэ уонна сыаналыа. Кэлин улууска да, республикаҕа да наадалаах өөнү о ороччулартан биирдэстэрэ буолуоҕар саарбахтаабаппыт.

Кэм кэрдии аастаҕын аайы Афанасий атах та аһын улларар дьарыга тупсан, дьон ураты

сакааһын алы гыммакка о орор буолбут. Итинтэн сиэттэрэй араас сахалыы оһуордаах суумкалары, сапожкалары о ороро хамаҕатык барар. Былырыын предприниматель быһыытынан регистрацияланан, олорор дьиэлэрин иһигэр биир хоһу мастерскойга кубулуппуттар. Мастерскойга биир долбуурга атах та аһа кэчигирээбит, аты а колодкалар, араас тирии матырыйааллар кыстаммыттар. Быйылгы сылга дьо о-сэргэҕэ о оһуктарын билиһиннэрэр сыалтан улуус ыһыаҕар аҕалан атыыга туруорбуттар. Сэ ээрэччи да, сакаас биэрэччи да элбэх үһү.

Надежда Пантелеймоновна бу курдук кэпсиир: «Кэргэним о орор, мин табаары атыылаччы, батарааччы быһыытынан сылдьабын. Былырыын үлэнэн хааччыйар киин нө үө үп ылаары бырайыак суруйбуппут эрээри, хапсыбатахпыт. Урут сакаас эрэ киирдэҕинэ о орор эбит буоллахпытына, билигин дьон интэриэһинэн эрдэ о орон атыыга таһаарабыт. Холобур, ыһыах саҕана сахалыы колориттаах тириитэны тигиллибит дьахтар, эр киһи сайы ы этэрбэстэрин хамаҕатык ылаллар. Сакаас ордукатын улуустартан (Таатта, Уус-Алдан, Үөһээ-Бүлүү) киирэр. Улахан, элбэх сакааһы ыларга туттар тэрилбит, дьиэбит-уоппут эппиэттэспэт. Киирбит дохуот аска-та аска, оҕолорбутун үөрэттэрэрбитигэр тиийэр. Техника, оборудование ыларга көмө наада курдук.

«Быйыл дьиэбит а аарынан ууга бардыбыт. Мал-сал бүтүннүү ууга былдьанна, онон иистэнэр массынабытын са аттан атыыластыбыт» (дьонтон эргэни ылбыттарын үөрэ-көтө көрдөрөллөр-**автор**). Салгыы дьиэлээх хаһаайыттар уу харчытыгар эбии харчы мунньунан оттоохун саҕана «Синтай» тыраахтар ылыахпыт диэн баҕа санааларын эттилэр.

Билигин да халаан уутун содулугар сылдьар дьон махталларын чугас ыалларыгар Платонова Зоя Дмитриевнаҕа, нэһилиэктэрин баһылыгар Семен Владимирович Ядреевка тириэртилэр. Ити курдук, тигинэччи үлэлии сылдьар ыал аҕата сакаас о оро, ыал ийэтэ эбиэт буһара хааллылар.

Билигин Россияҕа та ас-сап өттүнэн хааччыйыы өө өтүн тас дойду о орон таһаарааччылара ыллылар. Ол хас да инстанцияны аахан, хас эмэ бүк үрдүк сыаналаммыт табаары ылаары, нэһилиэнньэ баар харчытын ууран биэрэр. Ол оннугар судаарыстыба хаачыстыбалаах табаары о орор бэйэ дьонун өйөөн таһаарара буоллар, нэһилиэнньэ удамыр сыаналаах табаары ылан абыраныа этэ...

Мария САВВИНОВА

Хайдах олороҕут, ыаллар?

САЙЫҤҤЫ ТҮБҮКТЭР

Хатырык дьаһалтатын планеркатыгар баһылык Алексей Пинигин сайыҥҥы сорудахтары, былааннары тэрилтэ салайааччыларыгар туруорда, ол курдук тыа хаһаайыстыбатын специалиһыгар Антон Слепцовка үлэ тэтимин түргэтэтэригэр кытаанах ыйыы-кэрдии этилиннэ. Нэһилиэк туһунан кинигэ тахсарыгар тэрилтэлэр бэйэлэрин историяларын, ветераннарын ахтыыларын мунньан тиксэрэллэригэр сорудахтанна. Ветучаастак муостатын көтүрэн улары-тыллыахтаах уонна сарай тутуллуохтаах.

* * *

Уурайбыт депутат Н. Уваров оннугар улуус советын депутатыгар Хатырык, Маймаҕа, Түбэ нэһилиэктэригэр «Биир ньыгыл Россия» партията быыбардааччылар санааларын эрдэттэн билээри икки кандидаты А. Татариновы уонна Н. Игнатьевы туруорбуттарыттан Николай Игнатьев бу күһүҥҥү быыбарга киирсиэхтээх.

* * *

Сайыҥҥы сынньалаҥынан элбэх оҕолору хабан хас да площадка, лаҕыр үлэлээтилэр. Социальнай хайысхалаах «Эрчим» лаҕырга (сал. В. Данилов) 20 оҕо сырытта. «Эрэл» диэн «Дьоҕур» общество республикатааҕы гуманитарнай-политологическай лаҕырыгар (сал. Ф. Корякина) 11 оҕо араас улуустартан, 11 оҕо Хатырыктан дьарыктана сылдьаллар. Волонтердары бастакы сезоҥҥа 20 оҕону В. Лукина, иккис сезоҥҥа М. Лукин үлэлэтэ сылдьаллар. «Үнүгэс» диэн эстетическай хайысхалаах лаҕырга 20 оҕо дьарыктанна, бастакы сезоҥҥа З. Новгородова салайда, иккис сезоҥҥа М. Мухина үлэлэтиэхтээх. М.К. Аммосов аатынан государственность историятын музейыгар «Хатырыкчаан» диэн кыраайы үөрэтэр площадканы А. Кириллин салайан үлэлэтиэхтээх.

* * *

МАЙМАҔАЛАР СИБЭЭС ОЛОХТУУЛЛАР

Соторутааҕыта маймаҕалар ыһыахтаатылар. Саҥа баһылык А. Егоров дьонун-сэргэтин эҕэрдэлээн, тэрилтэ салайааччыларыгар, бастыҥ общественниктарга, ветераннарга махтал суруктары, грамоталары туттарда уонна ыалдьыттары билиһиннэрдэ. Красноярскай кыраай Эвенкийскэй оройуонуттан Дьэһиэй диэн бөһүөлэк баһылыга Сергей Маймага уонна солбуйааччыта Геннадий Маймага кэлбиттэр. Кинилэр бөһүөлэктэригэр 700 киһи олорор, сахалыы саҥараллар, сахаларбыт дэнэллэр. Сүрүн дьарыктара булт. Остуоруйаттан бэйэлэрин Маймаҕаттан төрүттээхпит диилэр, ол иһин

төрүт сирдэрин, дьонун-сэргэтин кытта билсиһэ кэллилэр. Намнары наһаа үчүгэй дойдуга баайдык олороҕут, суолгут наһаа үчүгэй диэтилэр.

Тыа хаһаайыстыбатын техникумун дириэктэрэ Е. Неустроев үлэһиттэрин кытта кэлбит, сыаллара-соруктара Маймаҕаны кытта сөбүлэҥ түһэрсии, производственнай-техническэй базаны тэрийии, үлэ миэстэтэ таһаарыы, быйылгы үөрэх дьылыгар маймаҕаларга 5 целевой миэстэни биэрдилэр.

Бэйэлэрин уоллара, Е. Ярославскай аатынан кыраайы үөрэтэр музей таксидермиһэ, Россияҕа иккис миэстэлээх Иннокентий Павлов, улуус советын председателэ А. Христофоров маймаҕалары итиитик-истиҥник эҕэрдэлээтилэр, нэһилиэк сайдарыгар баҕардылар.

Альбина КУЛИЧКИНА,
Хатырык

Бэһис чиэппэргэ

СЫННЬАЛАҐ... УОННА ҮӨРЭХ САЛДЬАБЫТ

PDF Compressor Free Version

1 Хомустааххa «Сайдыы» оҕо айымньытын дьиэтин иһинэн экологическай хайысхалаах «Фауна» оҕо сайыҥҥы лааҕыра бэһис сылын үлэлиир. Салайаччынан «Эдэр зоолог» куруһуогу ыытар Дь.Г. Софронов үлэлиир. Уопсайа 21 оҕо 21 күн устата сынньаннылар. Лааҕырга ордук уолаттар сөбүлээн сылдьаллар. Салгыы оҕолор кэпсииллэр.

Софронов Ганя: «Лааҕырга бэһис сылбын сынньанабын, көтүппэккэ сылдьабыт. Биирдэ мыраан үрдүгэр тахсан элбэх боярышница бабочкалары көрбүппүт, хаартыскаҕа түһэрбиппит.»

Корякин Стас: «Мин лааҕырга иккис сылбын сылдьабын. Хонууга үөннэргэ баанҕаларынан ловушка туруобуппут. Сарсыныгар үөннэр киирбит буолаллар. Олору үөрэтэн билэбит.»

Румянцев Костя: «Чыычаахтарга уйа оҥорон ыйыыбыт. Көтөх күөл аттыгар сиик тээх сиргэ тыймыыт (сибирский углозуб) диэн уу-хонуу харамайын булбуппут. Видеоҕа, хаартыскаҕа түһэрбиппит.»

Горохов Дима: «Куруһуокка дьарыктанабын уонна сайынын «Фауна» лааҕырга сөбүлээн сылдьабын. Ордук үөннэри, кыыллары, көтөрдөрү үөрэтэрбин сөбүлүүбүн. Бэс чагдаҕа кумахха «буор оҕуһа» (муравьиный лев) диэн үөннэри булбуппут. Бу үөн кумахха дьаама хаһан баран, кэтэһэн, онно түспүт үөннэри тутан сиир.»

Софронов Уйусхаан: «Мин бу лааҕыр аһыллыаҕыттан сылдьабын. Кыһынын куруһуокка дьарыктанан, дакылаат суруйабыт, конференцияларга кыттабыт. Лааҕырга айылҕаҕа сылдьарбыт таһынан, оонньуубут, футболлуубут, күрэхтэһэбит. Повардар араас минньигэс аһынан аһаталлар.»

Петров Борислав: «Бу лааҕырга быйыл саҥа сырыттым уонна элбэх саҥаны биллим-көрдүм. Баанньык сыырын анныгар тигээйи бырдаҕы тута сылдьарын көрбүппүт. Ону учуталбыт Дьулустан Григорьевич: «Тигээйи бырдах кынатын кэбийэр уонна оҕолоругар (личинкаларыгар) илдьэн аһатар. Тигээйи бэйэтэ сибэкки нектарын сиир уонна оҕолорун үөнүнэн-көйүүрүнэн аһатар,» — диэн быһааран биэрдэ. Эһиил эмиэ бу лааҕырга сылдьар саналаахпын.»

Охлопков Игорь: «Мин убайым Ваняны кытта бу лааҕырга сөбүлээн сылдьабыт. «Үс бастаах» диэн сиргэ «долгоносик» хомурдуоһу булбуппут. Бу хомурдуос Саха сиригэр сэдэхтик көстөрүн биллибит.»

Евченко Саша: «Мин эмиэ «Эдэр зоолог» куруһуокка сылдьарбын сөбүлүүбүн. Ол иһин сайынын төрдүс сылбын «Фауна» лааҕырга сылдьабын. Бу сайын үөрэппит үөннэрбитин кыһынын куруһуокпутугар туттабыт. Араас сканвордары оҥоробут.»

«Сайдыы» хаһыат пресс-киинэ

Ой дуораана

ЭТИЭХПИН БАҐАРАБЫН

«Эһиэлі» хаһыакка бэс ыйын 19 күнүгэр тахсыбыт «Сэрии тулаайаҕын баҕата» диэн Екатерина Замятина суруйуутун ааҕан баран санаа үллэстиэхпин баҕардым.

Мин аҕам 1942 сыллаахха бэс ыйыгар сэриигэ барарыгар ийэм үс оҕолоох хаалбыта. Дьонум колхозтаах этилэр. Оччолорго колхозтаах олоҕо олус ыарахан этэ. Сут, кураан, ыарахан үлэ. Колхозтаахха нуорма, толуон диэн суох.

Мин аҕам 1 Украина фронугар, 154 стрелковай полкаҕа, 51 стрелковай дивизияҕа сылдьан 1944 сыллаахха олунньу 20 күнүгэр сэрии толоонугар охтубут уонна Калининскай уобалас Новосельскай оройуо а көмүллэн сыттаҕа.

Ийэм - Новгородова Анна Кузьминична үс оҕону кытта хаалан атахтарыгар туруорбута. Колхозтаах оҕотун олоҕо олус ыарахан этэ. Тиииммэт-түгэммэт олоххо ас-үөл суоҕа, оҕо улаатыытыгар олус охсуулаах эбит диэн билигин өйдүүбүт. Сэттэлээх буол да тугу кыайаргынан үлэлэтэллэр этэ. Бааһынаҕа сиэмэ куолаһын хомуйуу, хортуопуйга үлэ, окко оҕус сиэтиитэ о.да. Ити курдук үлэлээн кыайыыны син уһансыстахпыт дии. Онон доруобуйа мөлтөх буолан сэрии кэмин оҕолоро, ордук колхозтаах дьон оҕолоро, оҕо сааһы билбэккэ улаатан билигин аҕыйаатыбыт.

Е. Замятина суруйуутугар туох эмэ көмө баара буоллар диэн санаатыгар кыттыһар сэрии кэмин оҕолоро (1936-1945 сс.) элбэхпит буолуо.

Баҕа санаа ханан эмэ сырдыыра буоллар диэн эрэллээх хаалыахха.

Варвара Куприяновна ПОПОВА, үлэ ветерана, Нам сэл.

Үтүө үгэс үөдүйдүн

ҮРҮҐ КҮӨЛ ЫҺЫАҐАР

Түбэ нэһилиэгин уйгулаах ыһыаҕар Улуу Кыайыы 65, нэһилиэк 100 сылларынан үбүлүөйдээх сэргэ өрө анньылынна. Сэргэ туруутун, ыһыах аһыллыытын сиэрин-туомун алгыс тылынан Түбэттэн төрүттээх, СР геологиятын бочуоттаах үлэһитэ И.П. Пестряков аста. Ыалдьыттарынан Түбэттэн төрүттээх биир дойдулаахтар, Бөтүҥ нэһилиэгин 16 киһилээх делегацията уонна Таастаах нэһилиэгин ыччата буоллулар.

Үбүлүөйдээх ыһыахха нэһилиэк ытык киһитэ ааты Р.Е. Лукинаҕа туттардылар. Д.П. Никонованы улуус дьиэ кэргэнин бочуоттаах кинигэтигэр киллэрдилэр. Сэрии, тыыл ветераннарыгар нэһилиэк дьаһалтатын аатыттан грамоталары, өйдөбүнньүк бэлэхтэри уонна куулунан бурдук, собо, дьааһыгынан мас арыыта туттардылар.

Ыһыах күрэхтэһиилэригэр бириистэрэ улахан буолан, норуот көхтөөхтүк кытынна. Түбэлэр биир тарбахха баттыыр ыччаттара Артем Варданян спорт икки көрүҥэр бастаан, мас тардыһыытыгар сэриигэ охтубут Герасим Никитич Дьяконов оҕолоро, сиэннэрэ туруорбут, Н.В. Дьяконов дьиэ кэргэнин аатыттан ЖК-телевизорынан наҕараадаланна. Оттон хапсаҕайга бастаан улахан бириис хаһаайынынан буолла.

Өссө биир киэн туттар уоллара, 2008 с. оскуола оҕолоругар «Өбүгэлэр оонньууларын» кыайыылааҕа Гера Соловьев хапсаҕайга 74 киилэҕэ тэҥнээҕин булбата. Атах оонньуутугар улахан дьоҥҥо абсолютнай чемпион аатын республиканскай колледжы бүтэрбит Коля Попов ылла. Хапсаҕайга абсолютнай чемпион уонна «Өбүгэ оонньууларын» 5 көрүҥэр кыайбыт таастаахтар эр бэртэрэ Руслан Новгородов П.П. Шарин оҕолоро, сиэннэрэ туруорбут газовай оһоҕу мүлчү туттаран Таастаахха илдьэ барда.

Бөтүҥнэр сүрдээх тэрээһиннээхтик кэлэн, бары күрэхтэһиилэргэ кыттан 6 бириинһи дойдуларыгар илдьэ бардылар. Ол курдук «Кэрэ Куо» уонна саха таҥаһын конкурстарыгар Ульяна Суздалова бастаан икки улахан бириинһи ылла. Оҕолор күрэхтэһиилэригэр Роман Заровняев мас тардыһыытыгар уонна атах оонньуутугар бастаата. Оҕолорго хапсаҕайга абсолютнай чемпион аатын Партизантан төрүттээх, Модуттан силистээх-мутуктаах Дьулус Охлопков ылла.

Кыайыы 65 сылынан бириистэри Түбэттэн сэрии толоонугар баран охтубут буойуннар, сэриитэн тыыннаах эргиллэн кэлбит уонна тыыл ветераннарын ааттарын өр сылларга үйэтитэр сыаллаах-соруктаах кинилэр оҕолоро, сиэннэрэ туруордулар.

Уопсайынан, Түбэ нэһилиэгин дьоно-сэргэтэ уруккуттан даҕаны кэнэҕэски ыччат чөл туруктаах дьиэ кэргэн буоларын туһугар утумнаахтык, ситиһиилээхтик үлэлиир, улахан бириистэрдээх тэрээһиннэри ыытан дьон болҕомтотун тардар. Холобура, Үрүҥ күөлгэ ыытыллар ийэ муҥхалар, волейболга «Үрүҥ күөл кубога». Манна барытыгар нэһилиэк баһылыга К.К. Федоров, «Дыгын оонньууларын» хас да төгүллээх чемпиона Н.В. Дьяконов, Нам улууһун, Түбэ нэһилиэгин ытык киһитэ Р.Е. Лукина сүрүн оруоллаахтар.

И. УВАРОВСКАЙ-Күрүлгэн

Редакция ыалдьыта

Егор НЕЙМОХОВ: «УРУККУБУТ, БИЛИҐҐИБИТ, КЭСКИЛБИТ — ТЫЛГА»

Саха народнай суруйааччыта, П.А. Ойуунускай аатынан Государственнай уонна Саха сирин Комсомолун бириэмийэлэрин лауреата, СР Суруйааччыларын сойууһун председателэ Егор Петрович Неймохов быйыл 60 сааһын бэлиэтээтэ. Бу саас СР Суруйааччыларын союһун чилиэннэрэ Александр Дунаев, Андрей Кобяков ыҥырыыларынан, бөдөҥ прозаик Намҥа кэлэн аҕааччыларын кытта көрсүбүтэ. Оттон кини бүгүн биһиги редакциябыт ыалдьыта.

* * *

— Егор Петрович, эн айар үлэҥ журналистикаттан саҕаламмыт эбит...

— Чуолкай буоллаҕа дии, мин аан маҥнай хаһыакка спортивнай корреспондент быһыытынан үлэбин саҕалаабытым. 1974 с. көҥүл туствуга Бүтүн Союзтааҕы турнир буолбута. Онуоха бастакы репортаһым бу улахан түһүлгэ туһунан этэ. Онтон сылтаан 1976 сыллаахха Одессаҕа Сэбиэскэй Союз чемпионатыгар барар чиэскэ тиксибитим. Онно уон ыйааһынтан сахалартан 3 уол бастаабыта: Роман Дмитриев, Александр Иванов, Павел Пинигин. Манна сылдьан элбэҕи билэн, көрөн, суруйан спортивнай суруналыыс быһыытынан уһаарыллыбытым. Онтон салгыы суруйар темам улам кэҥээн, элбээн, араас боппуруоска барытыгар үлэлэһэр буолбутум. Хаһыатчыт үлэтэ үчүгэйэ диэн, эн бүгүн учуонайы кытта көрсүөҥ, сарсын оробуочайы, өйүүн олох ыараханын тулуйбакка сордоно-муҥнана сылдьар киһини кытта кэпсэтиэххин сөп. Олох араас арамаатын барытын билэр буолаҕын, онон хаһыакка үлэлээбитим суруйааччы буолбуппар улахан тирэх буолбута, көмөлөспүтэ.

— Билиҥҥи журналистиканы хайдах сыаналыыгын?

— Билиҥҥи журналистика, мин санаабар, үчүгэйдээх даҕаны, куһаҕаннаах даҕаны. Үчүгэйэ диэн эдэрдэр наһаа сытыытык суруйаллар, ханнык баҕарар дуоһунастаах киһиэхэ харса суох киирэн кэпсэтэллэр, туохтан да иҥнибэттэр-толлубаттар. Куһаҕана диэн, нэгэй, куһаҕан өттүгэр охтуу баар, арааһынай сымыйа, холуннарар аҥардаах ыстатыйалар бэчээттэнэллэр, быһатын «желтай пресса» элбээтэ. Ол, биллэн турар, сыанан-арыынан аҕаабат. Дьон-өйүгэр санаатыгар үчүгэй өттүнэн сабыдыаллыыр ыстатыйа элбэх булуохтаах. Ол быһыытынан куһаҕаны кири-хаҕы хаһыспакка, дьону сырдыкка-ыраска ыҥырар матырыйааллары таһаараллара ордук буолуо этэ.

— Билиҥҥи журналистика дьахтар сирэйдээх диилллэр...

— Ол чуолкай, тоҕо диэтэххэ, биһиги саҕана эр дьон элбэх этибит. Биир эмэ дьахтар баар буолара, холобура, «Кыым» хаһыакка Федора Егорова диэн соҕотох дьахтар баара. Билигин кыыс, дьахтар аймах бу эйгэҕэ эр киһини баһыйар буолла. Ол, мин санаабар, эр киһи үрдүк хамнаһы эккирэтэн, бизнес, коммерция эйгэтин батыһан барбытыттан. Ол гынан баран, дьахтар сирэйдэнэн журналистика сыппаабата, хаалбата. Сайдыы тэтимин кытта хардыылаан, олоҕу кытта баран иһэр.

— «Эдэр коммунист» хаһыакка үлэлиир сылларгар «Бэйэҥ көлүөнэҥ туһунан санаан» диэн аҕааччылар ортолоругар киэҥ кэпсэтии таһаарбытыҥ. Онно олоҕуран эттэххинэ, билиҥҥи көлүөнэ эн санааҕар?

—Ити 70-с сыллар бүтүүлэрэ этэ. Аҕааччылар наһаа сэҥээрбиттэрэ, 800-тэн тахса сурук киирбитэ. Оччотооҕу көлүөнэ билиҥҥиттэн уратыта диэн, үөрэххэ күүскэ тардыһара, бары үөрэнэ сатыыллара. Обществоҕа туһалаах буолларбыт диэн өйдөбүл күүстээх этэ. Патриотизм, интернационализм, дойдубут туһугар диэн санаа наһаа күүскэ иҥэ сылдьара — ол саҕана. Билигин ол ыллыктаах санаа мөлтөөтө дии саныыбын. Тус бэйэ барыһыгар охтуу элбээтэ, үксэ оннук да буолла. Ыччат ол суолунан баран эрэр, ити куһаҕан. Идеологияны умнуу туох да үчүгэйгэ аҕалбат. Идеология хаһан баҕарар баар буолуохтаах.

— Суруйааччылар икки союзтааххыт, туох да уратыгыт суох диэн көрөбүн...

— Туох да уратыбыт суох. Бэрэссэдээтэл буолуохпуттан холбоһуох диэн туруорсабын да, билиҥҥитэ хамсааһын суох. Ол төрүөтүн билбэппин. Баҕар, биһиги оҕонньотторбутуттан саллаллара буолуо, биһиэхэ саамай кырдьаҕас, этэргэ дылы кимтэн да, туохтан да куттаммакка, толлубакка тугу баҕарар этэр-тыынар аксакаллар баалларбыт: Моисей Ефимов, Семен Руфов, Василий Сивцев, Николай Тобуруокап. Бары 80-чалаах дьоннор, кинилэргэ маннык кырдьаҕас дьонноро суохтар. Барыта 67 чилиэннээхпит.

— Түмүккэр аҕааччылар-бытыгар туох баҕа санааны этиэҥ этэй?

— Биһиги, сахалар, тылбыт баар буоллаҕына, Олоҥхо курдук улуу айымньыны айбыт норуоппут уруккута, билиҥҥитэ, кэлэр кэскилэ барыта баар буола туруоҕа, онон тылы баһаалыста умнуман. Ыччаттаргытын сахалыы үөрэтиҥ, сахалыы саҥардыннар, оччоҕуна эрэ биһиги омук быһыытынан уратыбыт сүтүө-симэлийиэ суоҕа.

Кэпсэттэ Л. УВАРОВСКАЯ

Таҥара сэрэҕи таптыыр

АРАҐАЧЧЫЛЫЫР ҮӨРЭХ

Бу дьыл бэс ыйын 4 күнэ. Нам улууһун оройуоннааҕы суут приставтарын салаатын сотрудниктара сарсыарда 8 ч. 30 мүн. күн аайы режимнээх үлэлэрин суут дьиэтин түүҥҥү харабылыттан туталларыгар объект киин сибээһин (ц/пульт), ис-тас өттүлэрин чинчийэллэр. 1-кы, 2-с постарга тураллар.

Сарсыардаанҥы үлэ саҕатыгар суукка киирэр бэбиэскэлээх киһиттэн 1-кы бэрэбиэркэлиир пост сотрудниктара быһахтаах киирээри гыммытын тохтотоллор, милиция отделын дьуһуурунайыгар биллэрэллэр, кэлбит милиция нэрээтигэр туттараллар. Итинтэн салгыы буруйга уорбаланааччыны суут силиэстийэтигэр конвойдар аҕалалларыгар тэлгэһэҕэ массыыналары бэрээдэктиир манабыл туруоруллар. Конвой кэлбитигэр ирдэниллэр бэрэбиэркэни толору ыыталлар.

Суут дьиэтин иһигэр конвойдар кэтэһэр аналлаах хостон суутанааччыны, суут саалатыгар баар хампыарга киириэр диэри, приставтар харабыллыыллар. Суут процеһын кэмигэр приставтар аналлаах миэстэлэригэр хаалаллар. Атыннык эттэххэ, суут дьиэтигэр суут үлэһиттэригэр, судьуйаларга, туоһуларга, сууту истээччилэргэ куттал суох буолуутун хааччыйар эппиэтинэс барыта приставтарга сүктэриллэр. Ити икки ардыгар 1-кы постка киирбит гражданинтан үлтү тэптэрэр бакыаты булаллар.

Приставтар отдел начальнигар А.А. Пестряковаҕа, милиция отделыгар, МЧС-ка биллэрэллэр. Приставтар отделларын нач. Дьокуускайга управление дьуһуурунайыгар түбэлтэ туһунан суһал илдьит ыытар. Ити курдук үс этаптаах сэрэхтээх буолууга анаммыт үөрэтии 10 ч. 30 мүн.-ҕэ түмүктэнэр. Федеральнай сулууспа республикатааҕы судебнай приставтарын дьаһалтатыттан кэлбит эппиэттээх уполномоченнай Аркадий Афанасьевич Яковлев салайааччылаах ыытыллыбыт үөрэтиини, МВД, МЧС, приставтар холбоһуктаах ырытар мунньаҕы салайан ыытар.

Республикатааҕы Федеральнай судебнай приставтар сулууспаларын управлениетын начальнига А.А. Кулаковскай дьаһалынан (5 мая 2010 г. N 326) Дьокуускай куорат территориятын иһигэр городской сууттар, улуустардааҕы — Хаҥалас, Мэҥэ-Хаҥалас, Нам сууттарыгар үөрэтии (учение) ыытыллыбытын кэннэ, официальнай ырытыы түмүгэ оҥоһуллуохтааҕын кэтэһэллэр.

Ыам ыйын 6 күнүнээҕи (23-р) дьаһалга ыйылларынан ааспыт 2009 с. республика ОУПДС структураларын подразделениеларын араҥаччылыыр сулууспатын сотрудниктарынан барыта 332 төгүл сууттар дьиэлэригэр киириигэ 682 араас көҥүллэммэт предметтэри илдьэ сылдьаллара булуллан тохтотуллубут, 446-та административнай миэрэ ылыныллыбыт уонна ити иһигэр ирдэбилгэ сылдьар 4 буруйдаахтар тутуллубуттар.

Түмүккэ, биһиги Нам отделениетын приставтара дьоһун үлэлээхтэрэ бэлиэтэммит.

Дьөгүөр-БЫДЫЙ, Нам сэл.

PDF Compressor Free Version

Дьыллар уонна дьылҕалар

АХТА САНААН ААҺЫАҒЫҢ

Мин, XX-с үйэҕэ Намҥа кэлэн олорон ааспыт балыстыыбыраатты Потаповтары, Үөһээ Бүлүүттэн төрүттээх дьону, Кыайыы 65 сылынан, Намҥа 2008 с. доруобуйа харыстабыла 110 сыла туолбутунан сибээстээн кинигэ тахсыбытынан ахтасанаан аах[illegible]ым.

Үөһээ Бүлүү улууһун, [illegible] ааҺыыт Егор (Георгий) Потапов Мария Даниловна Карадчиналыын 11 оҕоломмуттара. Мария Даниловна 11-с оҕотун Георгийы 1910 с. төрөөн баран 10-ча эрэ хоммут. Ол саҕана ыал улахан уола Александр Бүлүү куоракка үлэлии барыахтаах эбит. Ону аҕата: «Эн эрдэ быраас үөрэҕэр үөрэммитиҥ буоллар, ийэбит өлүө суох этэ», — диэн Александры 1913 с. Казань куоракка мединститутка быраас үөрэҕэр ыытар.

А.Г. Потапов 1917 с. Казань мединститутун бүтэрэн окулист быраас идэлээх дойдутугар кэлэн үлэлиир. Сунтаарынан, Үөһээ Бүлүүнэн үлэлээн баран 1934 с. Намҥа государственнай кыл. бырааһынан ананар. Манна кини нэһилиэктэринэн кэрийэн медпууннары арыйар. Олохтоохтору эмтиир, операция оҥортуур: хараҕа, искэ, мед. курстары арыйан эдэр медсиэстэрэлэри үөрэтэр.

А. Потапов бу Намҥа (1951 с. өлбүт) өлүөр диэри барыта 15 сыл үлэлээбит. Кини норуокка үтүөлэрин иһин 1944 с. Саха АССР үтүөлээх бырааһа буолбут. 1946 с. «Үлэтигэр килбиэнин иһин» мэтээли, сыл буолан баран РСФСР үтүөлээх бырааһын аатын уонна «Бочуот Знага» уордьаны ылбыт. Кини бу үлэлээн олорон ааспыт бириэмэтигэр II группалаах инбэлиит эбит. А. Потапов норуот бырааһа, учуонай, пропагандист буоларынан олохтоохтор умнубаттар эбит. Кинини иһирэх-амарах тылларынан ахталлар. Ол да иһин өлбүтүн кэннэ, 1952 сыллаахха, Ленин уордьанынан наҕараадалаабыттар. Хаалынньаҥ Саха сиригэр советскай медицина сайдарыгар улахан сыратын биэрбит Александр Георгиевич Потапов улахан кэрэ олоҕу олорбут. Кини аатын кыра кылгас уулуссаҕа иҥэрбиттэр. Александр Георгиевич Потапов аатын балыыһаҕа иҥэрэллэрэ буоллар үчүгэй буолуо этэ...

А.Г. Потаповка кэрэ айылҕалаах Эҥсиэли хочото, наҕыл, аһаҕас дууҺалаах дьоно-сэргэтэ ити барыта көмөлөстөҕө. Ол иһин да буолуо, мин бу аҕыйах хонукка кэлэ сылдьан аймахпар А.Г. Потаповка анаан, санаам оонньоон, хоһоон айбыта буоллум.

АХТА САНААН ААҺЫАҒЫҢ...

Бүтэй Бүлүү оҕото
Көрбүт күн сирин,
Саас айылҕа уһуктуута
Түҥ 19-с үйэҕэ.
Барбыта орто дойдуттан
Ийэтэ 37-тэ саахыгар,
Уон биирис оҕотун олороору
Сыттаҕа соҕуруу кырдалга.
Булгуруппата кинини,
20-с үйэҕэ,
Будулҕаннаах саҥа
олох охсуһуута,
Иитиспитэ
сырдыкка-кэрэҕэ
Балтыларын-бырааттарын.
Андаҕайа, бырастыылаһа,
Ийэтин уҥуоҕар бокуйда,
Ийэ буорун үрдүгэр
Сардаана сибэкки олорто.
Аттанна Казань куоракка
Быраас идэтин баһылыы,
Угуйар үрдүк үөрэх
Эдэркээн тыа уолун.
Алгыы хаалта аҕата,
Биһигин ыйаабыт өтөҕө,
Хатыҥ чараҥнаах алааһа
«Өлөҥ Күөлэ» сайыһа.
Анаабыта олоҕун
Дьон-сэргэ туһугар,
Туруулаһан эмтээбитэ
Ыарахан ыарыы утары.
Айылҕаттан айдарыылаах
Хирург алыптаах
тарбахтара,
Күн сирин көрдөртө
Саха аймах дьонун.
Ахта санаан ааһыаҕыҥ
Саргылаах тылынан
Сахабыт саарынын —
Үйэттэн үйэҕэ!

* * *

А.Г. Потапов саамай кыра быраата Георгий Георгиевич Потапов эмиэ биир киһи олоҕор улахан олоҕу олорбут. Г. Потапов манна Намҥа эдьиийигэр Мария Георгиевна Шапошниковаҕа (Потапова) уонна убайыгар кэлбит.

1934 с. Нам кулуубар сэбиэдиссэйинэн үлэлиир. Георгий бары өттүнэн талааннаах киһи эбит. «Фотолюбитель, гармонист, скрипач, кини тугу-тугу сатаабатаҕа баарай», — диэн кэргэнэ Вера Павловна Кармадонова ахтыыта баар. Намҥа бастакы хору, духовой оркестры тэрийбит. Сэриигэ 1941 с. бартын кэннэ, табаарыһа Захар Винокуров салҕаабыт.

Г. Потапов Бүлүү педучилищетыгар үөрэнэ сылдьыбыт, онно үөрэнэ сырыттаҕына баай оҕото буоларынан уһуллар уонна Бүлүү тыатыгар Балаҕаччыга — Күүлэккэ учууталлыыр. Онтон Дьокуускай педтехникумар үөрэнэн бу Намҥа 1936 сыллтан география, физкультура учууталынан үлэлээбит. 1941 с. Нам ситэтэ суох орто оскуолатыгар үлэлии сылдьан барбыт эбит. Кини бэйэтэ ахтыы кумааҕытыгар суруйан хаалларбытынан: атырдьах ыйыгар киэһэ 1941 с. доҕотторунаан быраһаайдаһыы биэчэригэр биир бытыылка «Аллаш» диэн кыһыл арыгыны испиттэр. Онтон ордугун доҕоро сэрии кэннэ көрсүһүүгэ иһиэхпит диэн оҥкучахха ууран кээспит. Георгий 1944 с. иккитэ баахыран, II группалаах инбэлиит, капитан званиелаах 1944 с. Намҥа эргиллэр. 1945 с. Кыайыы күнүгэр доҕотторунаан били ордубут бытыылкаларын хостоон сэрии бүппүтүн суруйбуттар, Кыайыыны уруйдаабыттар.

Манна кини 1934 сылтан билсэ сылдьыбыт кыыһын Кармадонова Вера Павловнаны кэргэн ылар. Бу икки киһи олохторо ыарахан. Улахан тапталынан, убаастаһыынан, киһи киһиэхэ өйдөһүүнэн, бастакы тапталларын кэриэстээн саахыран баран, икки өттүттэн инбэлиит дьоннор холбоһоллор. Биир уол оҕолоноллор. Вера Павловна ахтыытын аҕа олорон киһи хараастар, харах уулаах аахтым. Ол курдук бу икки кэрэ дьон олохторо ыарахаттардаах, Г.Г. Потапов атын сиргэ соҕуруу, эбэтэр Братскай куоракка уҥуоҕа харалыннаҕа. Кини бүтэһик сылыгар Намҥа кэлиэн наһаа баҕарбыт, 1987 с. госпитальга операция кэмигэр сырдык тыына быстыбыт.

Нам улууһа 1986 с. Г.Г. Потаповы Нам бочуоттаах олохтооҕо оҥорбут. Урут сэбиэскэй былаас саҕана син сэрии ветеринарын умнубаттар этэ. Г.Г. Потаповы майор званиеҕа, наҕараадаҕа түһэрэр аттестацияҕа суруллларынан «үрдүк культуралаах, 1946 сылтан партия чилиэнэ, өй-санаа өттүнэн бигэ туруктаах, чиэһинэй, Ийэ дойдутугар бэриниилээх, кырдьыксыт, эйэҕэс, дьиссипилиинэлээх» диэн характеристикалаах. Кини « Отечественная война II степени» уордьаннаах-,«За боевые заслуги» ,«За Победу над Германией», «За Победу над Японией», «30 лет СА и Флота» — барыта 5 мэтээллээх эбит.

Сэриигэ барар сылыгар Г. Потапов Дьокуускайдааҕы пединститутка кэтэхтэн үөрэнэр эбит. Сэриитэн кэлэн баран Намҥа военкомакка, куоракка Совминҥа, «Якутлес» диэн тэриллэргэ үлэлээбит. Г.Г. Потапов 1910 с. муус устар 20 күнүгэр төрөөбүт. Онон аҕыйах хонугунан Г.Г. Потапов төрөөбүтэ 100 саахын улуус бэлиэтиэ диэн баҕалаахпын.

А.Г. Потапов кыра балта Мария Георгиевна (Потапова) Шапошникова Нам киһитигэр Шапошников Иван Иннокентьевичка кэргэн тахсан олорбут. М.Г. Шапошникова туһунан «Кыһыл санитарка», «Бүлүү кыһыл байыаһа, санитарката», «Байыас-педагог», «Мин маҥнайгы учууталым» диэн хаһыаттарга ыстатыйалар-ахтыылар тахсыбыттар. Кини Бүлүү педучилищетыгар үөрэнэ сылдьыбыт, дойдутугар учууталлаабыт. Үөһээ Бүлүү учууталлар учууталлара Сергеева Варвара Ивановна «Мин маҥнайгы учууталым» диэн ахтан хаһыакка таһаарбыт. М.Г. Шапошникова манна Намҥа 2 уол уонна 1 кыыс оҕолордоох олорбут. Хас да сиэн, хос сиэннэр кини олоҕун, олоҕор кыайан сиппэтэх ыра санааларын, айатута салгыы олороллор эбит.

* * *

А.Г. Потапов үһүс балта Марфа (Муся) Потапова-Габышева туһунан биһиги эмиэ истэбит-билэбит. Кини убайдарынаан, эдьиийдэринээн Саха сиригэр сэбиэскэй былаас олохтоноругар улахан оруоллаах. 1919 с. 19-таах кыыс Амма Өнньөөгүөгэр учууталлыы барбыт. Онно кини государственнай начальнай оскуола арыйан, оҕолору үксүн бэйэтин кытта илдьэ олорон, киэһэ улахан дьону кытта үөрэппит. Төрөппүттэргэ 10-нуу бэрэбинэ түһээн түһэрэн тастарбыт. Ону нэһилиэк кини барбытын да кэннэ 1928 с. туппуттар уонна оскуолаҕа күн бүгүҥҥэ диэри 106 оҕо орто оскуола буолан үөрэнэ, үлэлии олороллор эбит. Марфа Потапова 1969 с. эбэтэр 1976 с. Намҥа балтыгар Мария Шапошниковаҕа күүлэйдии кэлэн барбыт.

Марфа Потапова олоҕо Москваҕа 1980 с. быстан, дойдутугар Үөһээ Бүлүүгэ уҥуоҕа көмүллэн сытар. Кини аатынан уулусса баар. Мин бу уруулар-бын Нам олохтоохторугар кылгастык сырдаттым. Кинилэр 11 оҕоттон 9-с тыыннаах хаалан үлэлээн-хамсаан Сахабыт сирин историятыгар хааллахтара.

Мария Гаврильевна ПОТАПОВА,
Үөһээ Бүлүү Үөдүгэй нэһилиэгин олохтооҕо, улууһа, ветераннар сэбиэттэрин председателэ, «Айылгы» түмсүү кырдьаҕас чилиэнэ

Хаартыскаҕа: А.Г. Потапов Казань университетын бүтэрэн баран кэргэнинээн.

Дьыллар уонна дьылҕалар

ЧУЛУУ УҺУЙААЧЧЫМ...

Нам орто оскуолатын 8-с кылааһыгар Аппааныттан сатыы сылдьан үөрэммитим. Оскуола уус-уран самодеятельноһын А.Ф. Шестаков уонна Л.А. Прядезникова салайар этилэр. Онно кыттан барбытым (оччолорго Афанасий Федорович Нам кулуубугар худруктуур быһыылааҕа). Аны туран Афанасий Федорович оскуолаттан миигин талан ылан оройуон кулуубугар ыллатар буолбута.

Ити 1952 сылтан ыла Афанасий Федоровиһы кытта алтыһыым саҕаламмыта. Күнүс, үөрэнэн бүтэн, дьиэбэр баран иһэн оройуон кулуубугар сырытыннаран миэхэ ырыа үөрэтэр буолла (оччолорго Иннокентий Дураев баянистыыр этэ, кэлин Илья Христофоров). Аны киэһэтин Аппааны кулуубугар ыллыыбын. Ити кэмтэн ыла ырыа миэхэ олоҕум аргыһа буолбута.

1956 с. оскуоланы бүтэриэхпиттэн ыла тус үлэм, дьиэмуотум таһынан худсамодеятельность бастайааннай кыттааччыта буолтум. Үөрэтээччим, уһуйааччым көмөтүнэн син иҥнигэнэ суох ыллыырым. 1957 сылтан республика ыччатын фестивала уус-уран самодеятельноска, спорка ыытыллар буолбута. Бу маҥнайгы (1957) фестивалга Намтан үҥкүүһүт Семен Алексеевтыын лауреат буолбуппут. 1959 с. иккис фестивалга 5 киһи лауреат буолбуппут. Онно РСФСР культуратын министерствотын Бочуотунай грамотатынан наҕараадаламмытым.

Ити икки фестивалга лауреат диэн түөскэ анныынар бэлиэни биэртэрин уонна оҕонньорум 1954 с. Бүтүн Россиятааҕы көрүүгэ кыттан Москваттан ылбыт бэлиэтин уонна РСФСР культураҕа министерствота биэрбит грамотатын Афанасий Федорович музейга үлэлии сылдьан экспонат быһыытынан документаан бастайааннай хранениеҕа ылбыта. Онтон үһүс ыччат фестивала 1965 с., төрдүс 1967 с. ыытыллыбыттара. Олорго эмиэ лауреат буолбутум. Кэнники ыытыллыбыт фестивалларга лауреат ахсаана элбээбитэ.

Кэлин отуппун аахан ыччат ахсааныттан тахсыбытым. Ол да буоллар, саас, сайын оройуоммут колхозтарыгар агитбиригээдэнэн сылдьарга мэлдьи Афанасий Федорович кытыннарара. Онно кини бэйэтэ айбыт агитбиригээдэ туһунан гимн курдук ырыатынан саҕалыырбыт тула дьон сэргэхсийиитин оҥороро.

Оскуолаҕа да үөрэнэ сылдьыахпыттан республика араас оройуоннарыгар элбэхтик Афанасий Федорович тэрийэн,

PDF Compressor Free Version

ИҺИРЭХ ТЫЛААР

Күндүтүк саныыр кийииппин, саҥаспытын **ТУРАНТАЕВА МАРИЯ ПАВЛОВНАҺЫ** [illegible] сыраллаах үлэҥ сыаналанан «Республика бочуоттаах ветерана» буолбуккунан истиҥник үөрэн-көтөн эҕэрдэлиибит!

Өссө да айымньылаахтык үлэлээ, чэгиэн буол, дьиэ кэргэҥнэр бары үтүөнү, дьолу-соргуну баҕарабыт.

Аппааныттан убайгыт Н.С. Гаврильев уонна оҕолоро

РСФСР норуотун үөрэҕириитин туйгунун, Нам улууһун бочуоттаах гражданинын, үлэ ветеранын **МАРКОВ НИКОЛАЙ ФИЛИППОВИ�available** 80 сааһын туолар үтүө-мааны күнүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт ытыктыыр, убаастыыр киһибитигэр аламай күн үтүөтүн, сырдыгын, кэрэтин, кытаанах доруобуйаны, оҕолоруҥ, сиэннэриҥ тапталларынан уҥуттанан, кинилэр мичээрдэринэн дуоһуйан, ситиһиилэринэн дьоллонон, өссө да уһуннук олороргор!

1 N-дээх НОПО коллектива

Күндүтүк саныыр, убаастыыр саҥаспытын **ЛЮБОВЬ ГРИГОРЬЕВНАНЫ** 50 уонна тапталлаах убайбытын **ВИКТОР ПАВЛОВИҺЫ** 55 сааскытын иккиэн бу дьыл бэс ыйын 29 күнүгэр туолбуккутунан ис сүрэхтэн иэйэн туран эҕэрдэлиибит!

Күндү дьоммутугар чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, олох үөһүгэр бүгүҥнүгүт курдук үөрэ-көтө, үлэлии-хамсыы, оҕолоргут, сиэҥнит тапталларынан уҥуттанан этэҥнэ сылдьаргытыгар баҕарабыт!

Эдэрдии эрчимнээх, үөрүү-көтүү үктэллээх, дьол-соргу тосхоллоох, толкуйдаабыккытын тобула, санаабыккытын саргылыы сылдьыҥ диэн алгыс бастыҥын аныыбыт, эҕэрдэ эриэккэһин этэбит!

Эҕэрдэни кытта бииргэ төрөөбүттэргит: Үөдэйтэн, 1 Хомустаахтан, Намтан Обутовтар, Сергучевтар, Захаровтар, Ленскэйтэн Колосовтар, Бүлүүттэн Николаевтар

«Сайдам» ХЭТ коллектива уонна профкома атыы-эргиэн эйгэтигэр бииргэ үлэлии сылдьар коллегаларбытын, потребкооперация систематыгар өр сыллар усталарыгар дьаныардаахтык үлэлээн кэлбит ытык кырдьаҕастарбытын, ветераннарбытын, потребительскай кооперация күнүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт эһиэхэ үлэҕитигэр үрдүктэн үрдүк ситиһиилэри, тус олоххутугар дьолу-соргуну, кытаанах доруобуйаны.

Мин маннык этиилээхпин

ХОДУҺАНЫ ХАРЫСТЫАХХА

От ыйа кураан буолар чинчилээх. Күөх быйаҥыттан ким окко киирбит кураан күннэри баттаһа туттумахтаан хаалар былдьаһыктаах кэмнэрэ кэлэн эрэр. «Сайыҥҥы биир күн дьылы аһатар» диэн мээнэҕэ этиллибэт. Быйыл арыыга да, алааска да от бөҕө сытар гына үүнүөҕэ, ким кыахтаах баһан ылар отун оттуоҕа.

Манна урут уруккуттан биир улахан мэһэйбит совхозтар ыһыллыбыттарын кэннэ нэһилиэк бүтэйдэрэ үчүгэйдик сабыллыбат буолан сүөһү атаҕын анныттан оттуубут. Ордук дьөһөгөй оҕолоро — сылгылар барахсаттар саамай оттуур ходуһабытын илдьи тэпсэннэр, оннооҕор техника да от бөҕөтүн хаалларара мэлдьэх буолбатах. Илии хотуурдаахтар көрө маталлар, ол түмүгэр биир ынахтаахтар биириниэн сүөһүлэрин эһэргэ тиийэллэр.

Мантан тахсарга нэһилиэктэр баһылыктара сылгылаах дьоннортон биир эмэ сылгыһыты ходуһа харабылынан туруораллара буоллар. Оннук анаммыт сылгыһыкка сыл кыстыыр отун кыахтаах баанынай хаһаайыстыбалар от биэрэр дьаһалын олохтууллара үчүгэй дьыала буолуо этэ.

Тыа сирин дьоно сүөһүлээх буоламмыт, сүөһүбүт биэрэр бородууксуйатынан, холобур, үүппүт харчытынан, эбинэн олоробут, онон сылгыһыттар сылгыгытын ходуһаҕа киллэрбэккитигэр баҕарабыт.

Г.С. КОКОРЕВ,
тыыл, үлэ ветерана,
улуус, нэһилиэк ытык киһитэ

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Продаю а/м «Нива» 1988 г. [illegible] двигатель с кап. ремонтом, т/о до 07.2011 г., шины новые, аккумулятор новый. Цена — 60 т.р. с торгом.

Тел. 89248614365

Продаю сруб 7х7 с пристроем 3х3, баня, гараж под ваш заказ с участком в центре с. Намцы. Рассмотрим любые варианты.

Тел. 89247628599

Куплю 3-комн. квартиру на 2-м этаже в центре с. Намцы на материнский капитал + доплата, варианты обмена.

Тел. 89247628599

Просим вернуть за вознаграждение утерянный гос. номер К 357 ЕС.

Тел. 89243662163

Ыһыллыбыт, документтаах суох бортовой УАЗ, илин, кэлин муостар, кабина, кузов, рама уонна кыра уот биэрэр станция **атыылаллар**.

Тел. 89248727316

Новое агентство ритуальных услуг. **Предлагаем** по низким ценам услуги и аксессуары.

Адрес: с. Намцы, ул. Чернышевского, 39, тел. 89841061740

Үчүгэй туруктаах трактор фрезата **атыылаллар**, саппаастардаах.

Тел. 23-2-73 (киэһэ 20 чаастан)

СХТ ороЙуонугар дьиэ **куортамнаһабын.**

Тел. 89841121898

Продаю доски необрезные 4 см; 3 куб.

Тел. 89245680704

«Универмаг» маҕаһыыҥҥа чэпчэки сыаналаах, сайыҥҥы куйааска сөрүүкэтэр таҥастар кэллилэр. **Тиэтэйиҥ!**

Ищу няню с санитарной книжкой, ребенку 3 г., в день — 200 руб.

Тел. 89246608523

Продаю новую скоростную косилку КС-1 в сборе.

Тел. 25-1-75, 89244673064

БОЛҔОЙУҤ!!!

«Ыраас уу» саҥа сыаната — 140 солк. (бутыла суох).

Ону таһынан атыыга уу помпата, бутыылы таһарга табыгастаах ручка баар. Электрическэй кулердары сакааһынан аҕалабыт.

«Ыраас ууну» Нам с. Чернышевскай уулусса 6-гар «РЕАЛ-право» ООО дьиэтигэр атыылаһыахха сөп («Секо» маҕаһыын утары). Нам селотугар дьиэҕэ тиэрдэн биэрии — 30 солк.

Тел.: 89142274971 уонна 42-6-00

Ыраас ууну иһиэҥ, чөл туруктаныаҥ!

Фонд социального страхования в Намском улусе извещает о том, что сдача отчетов за 6 месяцев для страхователей с численностью работающих до 50 чел. — с 1-го по 10 июля, для предприятий, численностью работающих от 50 и выше— до 13 июля.

Конт. тел. 41-8-85, 42-2-28

ИДьУО иһитиннэрэр

ОҔОЛОРГО ПИИБЭ АТЫЫЛЫЫЛЛАР

Ааспыт нэдиэлэҕэ икки өлүк көстүбүт. Бэс ыйын 30 күнүгэр Түбэ нэһилиэгин Охлопков аат. уулусса 7 №-дээх дьиэтин олбуоругар , 1965 с. төр. Дьяконова И.В. өлүгэ көстүбүт. От ыйын 3 күнүгэр Граф Биэрэгэр «Песчанкаҕа» Кыһыл Дэриэбинэ олохтоохтор 1986 с. төр. Алексеев А.А. ууга былдьаммыт өлүгэ көстүбүт. УУМ бэрэбиэркэтэ ыытыллар.

Бэс ыйын 29 күнүгэр Хамаҕатта олохтоохтор гр-ка Лукина Т.А. сайабылыанньатыгар кини кэргэнэ киин балыыһа терапия отделениетыттан тахсан баран, кэлэ илигин туһунан биллэрбит. «03» диспетчердара икки киһи эмкэ сүһүрбүтүн биллэрбиттэр. Ол курдук, бэс ыйын 29 күнүгэр Нам олохтоохтор, 1956 с. төр. Алексеев Н.Н. улаханнык сүһүрбүт. Бэс ыйын 30 күнүгэр Нам олохтоохтор 1979 с. төр. Захаров С.М. бэлиэтэммит. Маны таһынан, суһал көмө диспетчердара үс киһи эчэйии ылбытын биллэрбиттэр. Бэс ыйын 30 күнүгэр сааһын ситэ илик, 1994 с. төр. К., от ыйын 2 күнүгэр Нам олохтоохтор 1975 с. төр. Гаврильев Д.В., от ыйын 3 күнүгэр 1976 с. төр. Винокурова Т.В. эт-хаан эчэйиитин ылбыттар. Бу түгэннэргэ УУМ бэрэбиэркэ ыытар.

Уоруу аҕыйаҕа суох. Нам олохтоохтор Овчинников М.Д. бэс ыйын 24 -25 күннэригэр олбуорун иһиттэн «Стелс» велосипедын уордарбыт. Бэс ыйын 29 күнэ үүнэр түүнүгэр Тумул нэһилиэгэр кимнээҕэ биллибэт дьон «У Веры» маҕаһыын килиэп биэрэр форточкатынан киирэн 1300 солкуобай харчыны уорбуттар. Бэс ыйын 30 күнүгэр гр-ка Иванова В.З. киэһээ и оскуола дьиэтигэр 6 000 солкуобай суумалаах «LG» телефонун сүтэрбит. От ыйын 1 күнүгэр Нам олохтоохтор гр-ка Атласова Н.В. «Түөлбэ» оҕо эйгэтин киинигэр 6 000 солк. «Нокиа» сотовай телефона суппүтүн биллэрбит. Бу күн Таастаах олохтоохтор гр-ка Игнатьева Н.Р. биллэрбитинэн кимнээҕэ биллибэт дьон гаражтан 30 литирэ бензины уорбуттар. Эмиэ бу күн Таастаах оскуолатыттан микрофон уонна компьютер мышката сүппүтүн Саморцева В.В. биллэрбит. Бу күн Нам олохтоохтор Замятина Л.К. биллэрбитинэн, кини кыыһа Ю. «Түөлбэ» иһинэн тэриллибит «Сайдыыс» лааҕырга сылдьан 2 000 солк. сотовай телефонун сүтэрбит. От ыйын 3 күнүгэр Хамаҕатта олохтоохтор Петрова Я.Р. сайабылыанньа суруйбутунан, кини кыыһа Я. эмиэ «Түөлбэ» иһинэн тэриллибит «Сайдыыс» лааҕыр ороЙуонугар сылдьан «Самсунг» телефонун сүтэрбит. От ыйын 4 күнүгэр Дьокуускай куорат олохтоохтор Слепцова М.И. Нам селотугар Октябрьскай уулусса № 12 кимнээҕэ биллибэт дьон 5 000 солк. сууммалаах «Олимп» велосипеды уорбуттарын биллэрбит.

Бэс ыйын 28 күнүгэр «Э сиэли» маҕаһыыҥҥа сааһын ситэ илик оҕолоо (1994 с. төр.) Н. 2 бытыылка пиибэни атыылаабыттарын билбиттэр. Бэрэбиэркэ барар. От ыйын 1 күнүгэр «Нам улууһа» МТ баһылыга Ильин А.И. эстибит «Илгэ» ПО бэрэбиэркэтин туһунан сайабылыанньа суруйбут. ОБЭП бэрэбиэркэлиир. Бу күн «01» Аппааны нэһ. Аммосов уулуссаҕа 4 ыал туһанар кладовката умайбытын биллэрбиттэр.

ГАИ 834 транспоры бэрэбиэркэлээбит, 72 боротокуол толорбут, 1 итирик суоппары туппут, стоянкаҕа 2 массыына турбут.

КҮНДҮ КИҺИБИТ СЫРДЫК КЭРИЭҺИГЭР

Күндү кэргэним, аҕабыт, эһэ-эбит Нератов Иван Афанасьевич уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбыта от ыйын 4 күнүгэр 40 хонугун туолла.

Биһиги аҕабыт 1956 сыллаахха тохсунньу 2 күнүгэр Никольскай нэһилиэгэр күн сирин көрбүтэ. Алта оҕолоох Марфа Ивановна, Афанасий Афанасьевич Нератовтар дьиэ кэргэттэригэр иккис оҕонон төрөөбүтэ. Оҕо сааһа төрөөбүт Никольскайыгар оҕо-оҕо курдук оонньоон-көрүлээн Тойот Мэҥэтэ, Арыы Кыынньарбыт сайылыктарыгар ааспыта.

Оскуолаҕа 1963 с. Никольскай начальнай оскуолатыгар үөрэнэ киирбитэ. Хамаҕатта орто оскуолатын бүтэрээт, «Нам» совхозка рабочайынан үлэҕэ киирбитэ. Ийэлэрэ эрдэ өлөн оҕолор тулаайах хаалан, соҕотох аҕатыгар күүс-көмө буолбута.

1974 с. олоҕун аргыһын Наталья Николаевнаны көрсөн ыал буолан, сэттэ оҕону төрөтөн, улахан дьиэ кэргэн хаһаайынынан буолбута.

1977 с. Намҥа көһөн кэлэн «Сельхозтехникаҕа» үлэлии сылдьыбыта. Онтон куоракка киирэн көтөр фабрикатыгар үлэлиир.

1979 с. дойдутугар Никольскайга көһөн кэлэн сылгыһытынан үлэлиир. Онтон ыла эҥкилэ суох сылгыһыттаан, кыһынын Табалаахха сылгы аһатан, сайынын сылгыһыттар бириГэдэлэригэр үксүн ат косилкатыгар олорор. Сылгыһыт эппиэтинэстээх, ыарахан үлэтигэр, кыһынын тоҥон-хатан, сайынын куйааска буһан-хатан үгүс күүһүн-уоҕун, сыратын, доруобуйатын биэрбитэ. 30-тан тахса сыл биир үлэҕэ үлэлээн, сылгыһыт үлэтин ымпыгын-чымпыгын билбитэ.

Үгүс дьону кытта алтыһара, элбэх атастардаах-доҕоттордоох этэ. Нэһилиэктэр сылгыһыттара кэлэн сүбэлэтэн-амалатан, ыйытаһан ааһаллара.

Биһиги аҕабыт олус ыалдьытымсах, элбэх кэпсээннээх-ипсээннээх киһи этэ. Аймахтарыгар сүбэ-ама, көмө буолаары барыларын сылгыларын көрөн-истэн кэлбитэ.

Сылын аайы Мэҥэ-Хаҥалаһынан, Хаҥалаһынан, Дьокуускайынан ат сүүрүүтүн күрэҕин көтүппэккэ сөбүлээн көрөрө. Бэйэтин сүөһүлэрин, хаһаайыстыбатын бүтэһик күннэригэр диэри бэйэтэ көрөн-истэн кэлбитэ. Биһиги дьиэ кэргэммит тутаах киһитэ, дьаһалтата этэ.

Күндү киһибит сырдык мөссүөнэ биһиги өйбүтүгэр-санаабытыгар куруук тыыннаах буолуоҕа.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, бииргэ төрөөбүттэрэ

Күндүтүк саныыр дьүөгэбит, бииргэ үөрэммит доҕорбут
ЖИРКОВА
Надежда Лаврентьевна
ыарахан ыарыыттан ыалдьан өлбүтүнэн төрөппүттэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Бииргэ үөрэммит доҕотторо, 1980 с. выпуск

Убаастыыр күтүөппүтүгэр Колмогоров Тимофей Егоровичка, кини дьиэ кэргэнигэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар ыраараттара, убайдара
ИВАНОВ
Павел Егорович
уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Көбөкөнтөн, Намтан, Дьокуускайтан, Сунтаартан бары Никитиннэр

ИП Шарапов коллектива үлэһитигэр Азарова Саргылана Афанасьевнаҕа, кини дьиэ кэргэнигэр, аймахтарыгар тапталлаах ийэлэрэ, эбээлэрэ
ДЬЯЧКОВСКАЯ
Евдокия Михайловна
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
ИП Шарапов коллектива, 1 Хомустаах

Чугас аймахпытыгар Алексеев Алексей Алексеевичка, кэргэнигэр Евдокия Иннокентьевнаҕа, кинилэр оҕолоругар, сиэннэригэр тапталлаах уоллара, ыраараттара, убайдара
ӨЛҮӨСҮК
эдэр сааһыгар соһумардык күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Алексеевтар, Афанасьевтар, Сидоровтар

Бөтүҥ олохтоохтор, чугас ыалбыт
АЛЕКСЕЕВ
Алексей Алексеевич
эдэр сааһыгар соһуччу олохтон туораабытынан ийэтигэр, аҕатыгар, кэргэнигэр, оҕотугар, бииргэ төрөөбүттэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Ыаллара Федоровтар, Яковлевтар

Күндүтүк саныыр убайбытыгар Алексеев Алексей Алексеевичка, саҥаспытыгар Евдокия Иннокентьевнаҕа, кинилэр оҕолоругар, сиэннэригэр таптыыр уоллара, ыраараттара, убайдара
ӨЛҮӨСҮК
хомолтолоохтук олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Владик, Октя уонна оҕолоро

Бииргэ үөрэммит табаарыспыт
АЛЕКСЕЕВ Леха
эдэр сааһыгар хомолтолоохтук күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Танюшаҕа, кыыһыгар Валерияҕа, ийэтигэр, аҕатыгар, бииргэ төрөөбүттэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит. Аһыыгытын тэҥнэ үллэстэбит.
Бииргэ үөрэммиттэрэ, 2005 с. выпуск

Бииргэ үөскээбит, үөрэммит дьүөгэбитигэр Гладкова Марфа Герасимовнаҕа тапталлаах ийэтэ, эбээлэрэ, хос эбээлэрэ, үлэ, тыыл ветерана, сэрии кыттыылааҕын огдообото, Түбэ нэһилиэгин Ытык кырдьаҕаһа
ЗАХАРОВА
Марфа Николаевна
күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Дьүөгэлэриҥ А.В. Москвитина, М.И. Олесова уонна кинилэр дьиэ кэргэттэрэ

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — **41496**; ; бухгалтерия — **41141**; факс — **41141**; редакционнай- издательскай ситим —**41332**

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Э сиэли» хаһыат редакцията» государственнай учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПИ №19-0428.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэҕитин, дьиэҕит аадырыһын чопчу ыйы . Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыныын мэлдьи биир буолбат.**

***“ЭҢСИЭЛИ”* - Нам улууһун хаһыата.**
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложнай уул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Э сиэли» хаһыат
РИС талылыннаҥта ылыннаҥ уонна бэчээттиир сыаҕар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лиис.
Көҥүл сыананан атыылаллар
Индекс — 54889. Тираһа — 2004
Бэчээккэ илии баттаныытын графига — 12:00 ч. 06.07.2010 с.
Бэчээккэ илии баттанна —11:20 ч. 06.07.2010 с.

PDF Compressor Free Version